

Posudek na diplomovou práci Petra Dvořáka

„K estetické výchově žáků „Hostinského školy““.

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra estetiky,

Praha 2009, 78 stran včetně příloh.

Diplomová práce Petra Dvořáka se zaměřuje na koncepty estetické výchovy, které se objevovaly na konci 19. a v první čtvrtině 20. století. Samotný název práce však odkazuje také k jinému významu, zejména díky trochu nešťastné formulaci „k estetické výchově žáků...“. Vhodnější by byl název práce, který se objevuje ve formulaci na konci prvního odstavce „Úvodu“: „k esteticko-výchovným úvahám Hostinského žáků“. Metodicky si autor klade za úkol nejprve v práci rozpracovat různé stupně vlivů, které na Hostinského žáky v rámci utváření konceptů estetické výchovy působily. Rozděluje je na primární a sekundární, přičemž za primární vliv pokládá samotný koncept Otakara Hostinského a za sekundární tzv. reformní projekt „Hnutí za uměleckou výchovu“, přičemž správně ve slovní formulaci ukazuje, že jde o rozdílné koncepty postavené buď na výchově uměním nebo na výchově k umění, což především vedlo k odlišnému přístupu v práci se vzdělávacím materiálem, přestože cíl byl stejný. Práce se dále zaměřuje i na srovnání podílu, či akcentování rozdílu mezi výchovou a vzděláváním u jednotlivých autorů konceptů estetické výchovy. Práce je cenná také tím, že se snaží téma pojednat především na základě důkladného zpracování pramenů.

Z hlediska struktury práce autor ne zvolil zkoumání problematiky v časové následnosti, ale začíná jakoby uprostřed a od vymezených sekundárních vlivů. Toto přeskočení v časové posloupnosti zdůvodňuje zejména tím, že prvotní etapa vývoje problematiky spojovaná s Otakarem Hostinským mu lépe argumentačně poslouží, pokud bude předřazena až před pojednání o koncepcích Hostinského žáků. Toto diskontinuitní časové řazení kapitol se pak v samotné práci skutečně jeví jako ideálnější řešení.

První ze tří ústředních kapitol se tedy zabývá projektem umělecké výchovy v rámci základního a středního školství, jehož hlavním iniciátorem byl středoškolský pedagog Josef Patočka. Dvořák stručně charakterizuje základní myšlenky projektu tak, jak je Patočka prezentoval v roce 1902 ve spise „Ideály umělecké výchovy a půda české skutečnosti“. Dále se soustřeďuje a rozebírá některé z hlavních prostředků vzdělávání učitelů pro uměleckou výchovu, mezi něž Patočka řadil vznik „Akademie umělecké výchovy“, na níž měly pro různé druhy umění poskytovat příslušné vzdělání vysokoškolské pedagogové, nebo vznesení

požadavku na dokonalé vybavení škol uměleckým materiálem. Důležitou součástí práce je také v této souvislosti přetištění Patočkových odpovědí na otázky nakladatele Kočího stran vydávání reprodukcí uměleckých děl pro školní potřeby, ale také Patočkův „Otevřený dopis umělcům“. Druhá část první kapitoly se věnuje problematice ankety o umělecké výchově, v níž se prostřednictvím dvou otázek (význam a smysl umělecké výchovy v českém prostředí a možnost ji vůbec realizovat) obrátil na dobové české intelektuály a obdržel 17 odpovědí. Podstatný obsah jednotlivých odpovědí je dále v práci stručně a výstižně parafrázován. Zde vznáším jeden dotaz: jako jeden z respondentů je uveden také Karel Štecker (takto je jméno uváděno od str. 34). Domnívám se, že správně má být jméno psáno Stecker. Nakonec v této podobě je uvedeno i na str. 12 ve výčtu pedagogů, s nimiž Patočka počítal pro „Akademii“.

V druhé kapitole Dvořák rozebírá podstatu pojetí estetické výchovy u Otakara Hostinského v jeho přednáškách a studiích, jejichž celkový výčet uvádí také v poznámkovém aparátu. Po obecném charakterizování Hostinského koncepce se v dalších podkapitolách zaměřuje na dílčí témata socializace umění, podílu umění a přírody na estetické výchově.

Ve třetí kapitole Dvořák přistupuje k k dílčím charakteristikám pojetí estetické výchovy u Hostinského žáků: Bohumila Markalouse, Jaroslava Hrubana, Otakara Zicha a Zdeňka Nejedlého. S jedinou výjimkou (u Zdeňka Nejedlého) se velmi dobře vystižení podstaty jednotlivých koncepcí opírá především o studium pramenů.

V „Závěru“ se Dvořákovi zdárně podařilo ukázat shody i rozdíly v jednotlivých konceptech estetické výchovy, které vznikaly v průběhu cca jednoho půlstoletí na přelomu 19. a 20. století.

Diplomová práce Petra Dvořáka se opírá o promyšlenou metodologii výzkumu pramenů, vzhledem k velkému množství pojednávaných přístupů a koncepcí estetické výchovy je také dobře a přehledně členěna. K jejímu kladu přispívá také dobrá stylistická úroveň.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

V Praze dne 16. 9. 2009

doc. PhDr. Roman Dykast, CSc.